

**Inspector Certified School And Institution/ District Women and Child
Development Officer/Organization and Method Officer/
Lecturer/Superintendent/Statistical Officer, Gr.-B.**

Women and Child Development Department

**निरीक्षक प्रमाणित शाळा व संस्था/ जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी/
रचना व कार्यपध्दती अधिकारी/अधिव्याख्याता/अधिक्षक/सांख्यिकी अधिकारी, गट-ब
महिला व बाल विकास विभाग**

परीक्षेचे टप्पे: १) लेखी परीक्षा - २०० गुण

२) मुलाखत - ५० गुण

-: परीक्षा योजना :-

विषय व सांकेतांक	माध्यम	गुण	प्रश्नसंख्या	कालावधी	दर्जा	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप
सामान्य अध्ययन, बुद्धीमापन विषयक प्रश्न, विभागाशी/ विषयांशी संबंधित घटक (०८२)	मराठी	२००	१००	एक तास	पदवी	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी

अंतीम गुणवत्ता यादी ही वस्तुनिष्ठ परीक्षेतील व मुलाखतीतील एकत्रित गुणांवर आधारीत राहिल.

-: अभ्यासक्रम :-

सामान्य अध्ययन, बुद्धीमापन विषयक प्रश्न, विभागाशी/विषयाशी संबंधित घटक यामध्ये खालील घटक व उपघटकांचा समावेश असेल.

अ.क्र.	विषय
१.	सामान्य अध्ययन जागतिक, भारतातील, महाराष्ट्रातील चालू घडामोडी (राजकीय, औद्योगिक, सामाजिक, आर्थिक, शैक्षणिक, भौतिक, सांस्कृतिक, वैज्ञानिक).
२.	बुद्धीमापन चाचणी / अंकगणित (शालांत दर्जा) उमेदवार किती लवकर, अचुकपणे विचार करू शकतो याचा अंदाज घेण्याच्या दृष्टीने सदर प्रश्न विचारण्यात येतील.
३.	व्याकरण (शालांत दर्जा) - वाचन, आकलन - एक मराठी व इंग्रजी उतारा व त्यावर आधारीत प्रश्नांची उत्तरे, मराठी व इंग्रजी व्याकरण.
४.	भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र व जीवशास्त्र (शालांत दर्जा)
५.	समाजशास्त्र व मानसशास्त्र समाजशास्त्र -समाजाचे स्वरूप, मुलभूत संकल्पना, सामाजिक प्रक्रिया, सामाजिक परिवर्तन, भारतीय समाजाचे विभाग, सामाजिक जडण घडण, समाज संस्थेचे बदलते स्वरूप, भारतातील विशेषतः महाराष्ट्रातील सामाजिक समस्या, सामाजिक संशोधन पध्दती, समाज व्यवस्था, संस्कृती, सामाजिकरण. मानसशास्त्र -व्याख्या, स्वरूप, व्याप्ती, संशोधन पध्दती, अवधान, अध्ययन, मानवीस्मृती, प्रेरणा, भावना, मानवी वर्तनाचे आधार, मानसशास्त्राची कार्यक्षेत्रे.

६.	माहिती व संज्ञापन तंत्रज्ञान संक्षिप्त रूपे, इंटरनेट व ईमेलचे मुलभूत आधार अर्थ, फायदे, तोटे, जागतिकीकरण व जनसंप्रेषण माध्यमे, प्रभाव.
७.	समाजकार्य- व्यावसायिक समाजकार्य, समाजकार्याच्या संशोधन पध्दती, समाजकार्याचा इतिहास, समाजकार्याचे तत्त्वज्ञान, समाजकार्याची तत्त्वे व पध्दती व भारतातील विशेषतः महाराष्ट्रातील समाजसुधारक व त्यांचे कार्य.
८.	भारतीय संविधान - राज्यघटना, शासनाची रचना, जिल्हा परिषद, पंचायत समिती व ग्रामपंचायत रचना व कार्य.
९.	मानवी हक्क मानवी हक्काचा जाहीरनामा, मानवी हक्क अंमलबजावणी करणाऱ्या यंत्रणा, महिला व बाल विकासाचे राष्ट्रीय व राज्यस्तरीय कार्यक्रम, महिला धोरण, बाल धोरण, बालकांची राष्ट्रीय सनद, महिला व बालके यांचे हक्क, सहस्र विकास उद्दिष्ट्ये कार्यक्रम, संयुक्त राष्ट्र अहवाल, बाल मृत्यू प्रमाण, लिंग गुणोत्तर.
१०.	महिला व बाल विकास- केंद्रस्तरीय व राज्य शासनाच्या कल्याणकारी योजना, महिला व बालकांच्या संदर्भातील काही ऐतिहासिक निर्णय, सर्व प्रमुख आयोग आणि त्यांच्या रचना व कार्य
११.	महिला व बालक कायदे - महिला व बालकांच्या संदर्भातील कायदे, अधिनियम तसेच इतर कायदे, माहिती अधिकार कायदा, भ्रष्टाचार प्रतिबंध कायदा/अधिनियम, नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम, १९५५, वैद्यकीय गर्भपात अधिनियम (MTP Act), अनैतिक व्यापार अधिनियम, कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम, २००५, लिंग निदान प्रतिबंधक अधिनियम, गर्भधारणापूर्व व प्रसुतीपूर्व निदान तंत्र अधिनियम, १९९४ (PCPNDT Act, 1994),
१२.	गृह विज्ञान पोषक आहार विज्ञान, पोषक आहाराचे मूल घटक, पोषक आहार विषयक- जीवरसायनशास्त्र, अन्नविषयक, सूक्ष्मशास्त्र, सार्वजनिक पोषण आहार, उपचार शास्त्रभूत आहार, अन्नाचे कॅलरी मुल्ये मोजणी, चांगले आरोग्य व जिवनमानासाठी मानवी शरीरास आवश्यक पोषण मुल्ये व उर्जा, भारतातील पोषणविषयी समस्या, कारणे, परिणाम, शासकीय धोरणे, योजना, पुरक पोषण विषयक कार्यक्रम, दुपारचे भोजन-योजना.
१३.	बाल विकास व महिला विकास बाल विकासाची ओळख, अर्थ, व्याप्ती, विकासाच्या अवस्था, अंगे, वाढ, विकास, प्रसुतीपूर्व विकास, अभ्यास घटकांच्या अंतर्गत- नवजात अवस्था, शैशावस्था, पूर्व बाल्यावस्थेतील- शारीरिक विकास, कारक विकास, बोधात्मक विकास, नैतिक विकास, भाषा विकास, सामाजिक विकास; बाल संगोपन व शिक्षण, लसीकरण, बालकांचे विविध आजार, बाल विकासाची आव्हाने, बालकांच्या विविध समस्या व उपाययोजना, महिलांच्या समस्या व प्रश्न (आरोग्य पोषण संदर्भिय)

दिनांक : ११/०९/२०१५

(चं. वि. पवार)
अवर सचिव
महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग